

MP313K Úvod do studia veřejné správy

Personální základ veřejné správy. Veřejná služba. Etika veřejné správy

8. přednáška 21.11.2019

doc.JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

Obsah přednášky:

- **Význam personálního základu veřejné správy v podmínkách moderního právního státu .**
- **Veřejná služba** (pojem a charakteristika veřejné služby, právní poměry zaměstnanců samosprávy).
- **Státní služba.**

- **Etika veřejné správy** (pojem a význam etiky veřejné správy, profesní etika, etický kodex pracovníků veřejné správy, etická infrastruktura, předcházení korupčnímu jednání, střet zájmů).

Personální základ veřejné správy

Vstupní otázka:

Co je *určujícím faktem pro kvalitu* (legalitu, správnost, efektivnost, racionalitu, pružnost, adekvátnost, předvídatelnost, včasnost) *veřejné správy* ?

- *Materiální* základ (budovy, vybavení, technika, software,...) ?
- *Ekonomický* základ (majetek, finanční prostředky a zdroje)?
- *Právní prostředky* (pravomoc, působnost, donucení potenciální a efektivní, sankce) ?

Základem dobré veřejné správy je

lidský činitel, resp. *personální základ*.

- Ten zabezpečuje a ovlivňuje zmíněný základ veřejné správy a působení VS ve společnosti.
- Uznáváno od počátků vývoje veřejné správy- význam dobrého správce.
- **V moderním právním státě – veřejná správa**
- **služba** pro občany, právnické osoby, ekonomické subjekty, společnost = **veřejná služba**.

Základ: - Ústava ČR čl. 2 odst. 3:

„Státní moc slouží všem občanům,....“

Veřejná služba:

- vykonávána konkrétními fyzickými osobami (zaměstnanci, členové), jež se stanou **vykonavateli** veřejné moci a služby.
 - = specifické postavení vůči adresátům svého působení.
- Vázáni *principem zákonnosti*, a dalšími principy, resp. zásadami.
- Jsou reprezentanty *veřejné moci*, a jednají ve *veřejném* (nikoliv ve vlastním, resp. soukromém) *zájmu*.
- Tím založeny zvýšené nároky na jejich činnost, a také specifický režim, kontrola, odpovědnost.

Požadavky na veřejnou službu v moderním právním státě :

Obecně - poskytovat kvalitní = **odborný – profesionální, nestranný, transparentní, odpovědný** výkon veřejné správy, a to **kontinuálně, stabilně, předvídatelně, spolehlivě.**

Jaké jsou evropské standardy:

- rovný přístup k veřejným funkcím,
- vykonávána jako služba veřejnosti,
- nestrannost,
- stabilita, kontinuita, předvídatelnost,
- odbornost řešení, profesionalita ve výkonu a přístupu,
- odpovědnost vlády (státu) za výkon veřejné služby,
- právní postavení a ochrana osob vykonávajících veřejnou službu.

Jak jsou zvýšené požadavky na veřejnou službu zajištěny:

- **právní úpravou** (národní + status úředníků EU),
= úprava povinností úředníka, odpovědnosti disciplinární i trestní, střetu zájmů, + zajištění podmínek výkonu, práv, vzdělávání.
- **soft-law** Rady Evropy
- zejména *Doporučení VM RE: k postavení úředníků v Evropě, k předpokladům veřejné služby, ...*),
- **etickými kodexy a etickou infrastrukturou.**

Jakými cestami bylo toho o stavu dosaženo ? Jaký byl vývoj veřejné služby ?

Historický vývoj veřejné služby:

- V jednotlivých zemích odlišný, ovlivněn historickým vývojem, tradicemi, kulturou, společenským a politickým systémem.
- Vyvinuly se **2 hlavní modely**:

- **kariéerní systém** („definitiva“). Znaky:

zvláštní zákonná úprava, právem garantovaný trvalý poměr (původně celoživotní – aktivní služba + penze/výsluha/), zaručený služební postup, obtížné jednostranné ukončení ze strany státu.

Výhody: stabilita, spolehlivost, profesionalita, loajalita. Nevýhody: kastovnictví, uzavřenost, strnulost, sklon k pasivitě,

- **systém smluvní** („merit“). Znaky:

Obdobný smluvní vztah jako u pracovních poměrů, výběrová řízení, termínované smlouvy, uchazeči interní i externí.

Výhody: pružnost, přístup odborníků zvenčí, schopnost reagovat na potřeby a úkoly VS, motivace. Nevýhody: ztráta kontinuity činností, nižší vhlad, menší znalost prostředí, snadnější politické vlivy, narušení neutrality, neznalost principů a základů veřejné správy. (model „spoils“)

V našich zemích:

- Vznik *byrokracie* (profesionální úředníci) – *absolutistický stát*. Stát si vytváří úřední aparát, hierarchický, řízení interními předpisy a pokyny. Vznik „úřednického stavu“ sloužícího státu.
- **Státní služba** v moderním pojetí – od poslední čtvrtiny 19. století **/právní stát/**.
- Vyústilo v přijetí z.č.15/1914 Ř.z. – o služebním poměru státních zaměstnanců a státních zřízenců - tzv. *Služební pragmatika* (*systém definitivy – kariéerní – tj. celoživotní služba, zaručený postup*).
- Československá republika převzala, pěstovala („státní zaměstnanci“)
- Po r.1945 očista od kolaborantů,
- Po r. 1948 odstraňování práv veřejných zaměstnanců, podřízení politickému řízení (vedoucí jedna politická strana), **postupná unifikace s PP vztahy** („všichni stejní zaměstnanci jsou, stát jako hlavní zaměstnavatel“), završeno přijetím Zákoníku práce v r. 1965.

Recentní vývoj (po r.1989)

- Pomalý návrat ke standardům.
- Nejprve dílčí změny v zákoníku práce (pouze základní rozsah specifických povinností této skupiny zaměstnanců – *mlčenlivost, nestrannost, zákaz přijímání darů, omezení podnikatelské činnosti*).
- V rámci reformy veřejné správy (počátkem milénia) – úsilí o adekvátní právní zakotvení státní služby, resp. veřejné služby.

Platná úprava rozlišuje :

- **úředníky územních samosprávných celků** (jsou zaměstnanci tohoto ÚSC) - z.č. 312/2002 Sb. (k němu podpůrně - zákoník práce)
= **NEJDE O STÁTNÍ SLUŽBU !!!**
- **úředníky státní** (z.č.234/2014 Sb., **zákon o státní službě /“ZOSS“/**) – jsou **zaměstnanci státu, ve služebním poměru.**
- **příslušníky bezpečnostních sborů** (z.č.361/2003 Sb.) – PČR, HZS, CS, VS, GIBS, BIS, ÚZSI = rovněž **ve služebním poměru** (ještě užší vztah **ke státu**).
- **vojáky z povolání** (z.č. 221/1999 Sb.) – rovněž **ve služebním poměru.**

Pojem „státní služba“

- A) označení *právních, „státně služebních“, poměrů (vztahů)* zaměstnanců působících ve státní správě.
Jde o právní *vztah* těchto osob *ke státu*.
- B) označení *okruhu těchto zaměstnanců (osob)*,
- C) označení *„služební“*, resp. *úřední činnosti* shora uvedených osob.

Pojem a znaky „státní služby“

- Z těchto důvodů se státní služba vyvinula jako
veřejnoprávní vztah

*(na rozdíl od pracovního poměru v soukromé sféře),
a to vztah **mezi** státem a zaměstnancem
(úředníkem).*

-

Řízení ve věcech služebního poměru **upraveno**
zákonem.

- **Rozhodnutí** ve věcech služebního poměru podléhají
soudnímu přezkumu.

Pojem a znaky „státní služby“ (1)

Typické znaky státně služebního poměru :

- **Vzniká jednostranným úkonem** - jmenováním do funkce (nikoliv smluvně jako v soukromém sektoru), /§ 31 ZOSS/
- **Vyšší nároky** na zaměstnance (*rozsah povinností*, včetně např. loajality, služební pohotovost, omezení podnikatelské činnosti, politické angažovanosti, zákaz přijímání darů, mlčenlivost...)
 - /Část III. ZOSS – Povinnosti a práva st.zaměstnanců,.../
- **Disciplinární (kázeňská, kárná) odpovědnost** (krajní sankce = zrušení služebního poměru)
 - řízení před služebním orgánem (*kárná komise, kárné řízení*)
 - /část IV. ZOSS/.

Pojem a znaky „státní služby“ (2)

Vyšší požadavky kompenzovány **určitými výhodami, právy:**

- Vyšší **stabilita poměru** (omezené možnosti zrušení, *skončení* poměru),
- **Plat** (nikoliv mzda), zaručený zákonem, určený zpravidla tarifem + třídami,
+ další náležitosti k platu (příplatky, odměny),
- **Podpora při výkonu služby** (vč. stížnosti),
- Stanovení **podmínek výkonu služby**,
- **celoživotní vzdělávání** (placené, studijní volno, odborná literatura) + zároveň povinnost.

Zákon o státní službě

Ústavní základ:

- Čl. 79 odst. 2 Ústavy ČR: „Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.“

Geneze:

- Požadavek EU na zefektivnění, profesionalitu a depolitizaci VS
- jedno z předvstupních kritérií.

- Zákon přijat, leč:

smutný osud zákona č. 218/2002 Sb. (o státní službě) –

→ účinnosti nenabyl - 5x odložena.

2014 - zrušen a nahrazen:

Zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě.

Zákon o státní službě

➤ Účinnost - obecně dne 1. 1. 2015

Významná přechodná ustanovení („náběh“ režimu pro stávající úředníky).

- *Jako zákon o depolitizaci veřejné správy* - jeho tvorba a schválení spojeny s politickými otázkami. Obdobné platí i pro aktuální návrhy, resp. změny.
- Přijat v rámci tzv. „*komplexního pozměňovacího návrhu*“ k původnímu znění zákona č. 218/2002 Sb. – avšak
- projednáván byl však *zcela nový návrh zákona*, jenž byl v opakovaném třetím čtení 10.9.2014 schválen v PS, Senátem schválen 24.9. 2014.

Zákon o státní službě

Znaky:

- Jde **o předpis veřejnoprávní**, upravuje veřejnoprávní vztahy, NIKOLIV *pracovněprávní*.
- I když zároveň - delegovaná úprava – **odkazuje na více místech na konkrétně uvedená ustanovení zákoníku práce** (věci stanovení podmínek výkonu práce, apod.) .
- 22 *zmocňovacích ustanovení* – zejm. k vydání prováděcích předpisů, zejm. nařízení vlády či vyhlášek ministerstva. Postupně byly vydány.

Zákon o státní službě - předmět úpravy:

- **právní poměry** 1) státních zaměstnanců vykonávajících ve
2) správních úřadech
3) státní správu.

- **Dále upravuje:**
 - organizační věci státní služby
 - služební vztahy státních zaměstnanců,
 - odměňování státních zaměstnanců,
 - řízení ve věcech služebního poměru,

- + organizační věci týkající se *zaměstnanců* ve správních úřadech, kteří pracují v *základním pracovněprávním vztahu* (tedy nikoliv ve státní službě).

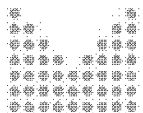
Pojmy: státní zaměstnanec, správní úřad, státní správa

- 1) Státní zaměstnanec (§ 6)
 - *fyzická osoba, která byla přijata do služebního poměru a zařazena na služební místo nebo jmenována na služební místo představeného k výkonu některé z činností uvedených v § 5 (služba).*
- 2) Správní úřad (§ 3) = služební úřad (§ 4) (v něm působí státní zaměstnanci):
 - **ministerstvo a jiný správní úřad**, jestliže je zřízen zákonem a je zákonem výslovně označen jako *správní úřad* nebo *orgán státní správy*.
- 3) Státní správa = služba
 - Podrobně vymezena v § 5 – „**Služba a obory služby**“.
 - *Služba* = v podstatě druhy činností /např. příprava a provádění správních úkonů včetně kontroly, audit, zadávání veřejných zakázek,...)
 - *Obory služby* stanoví vláda nařízením - s tím provázána *služební místa* /vytvořena *systemizace* služebních míst- pro každý služební úřad/,

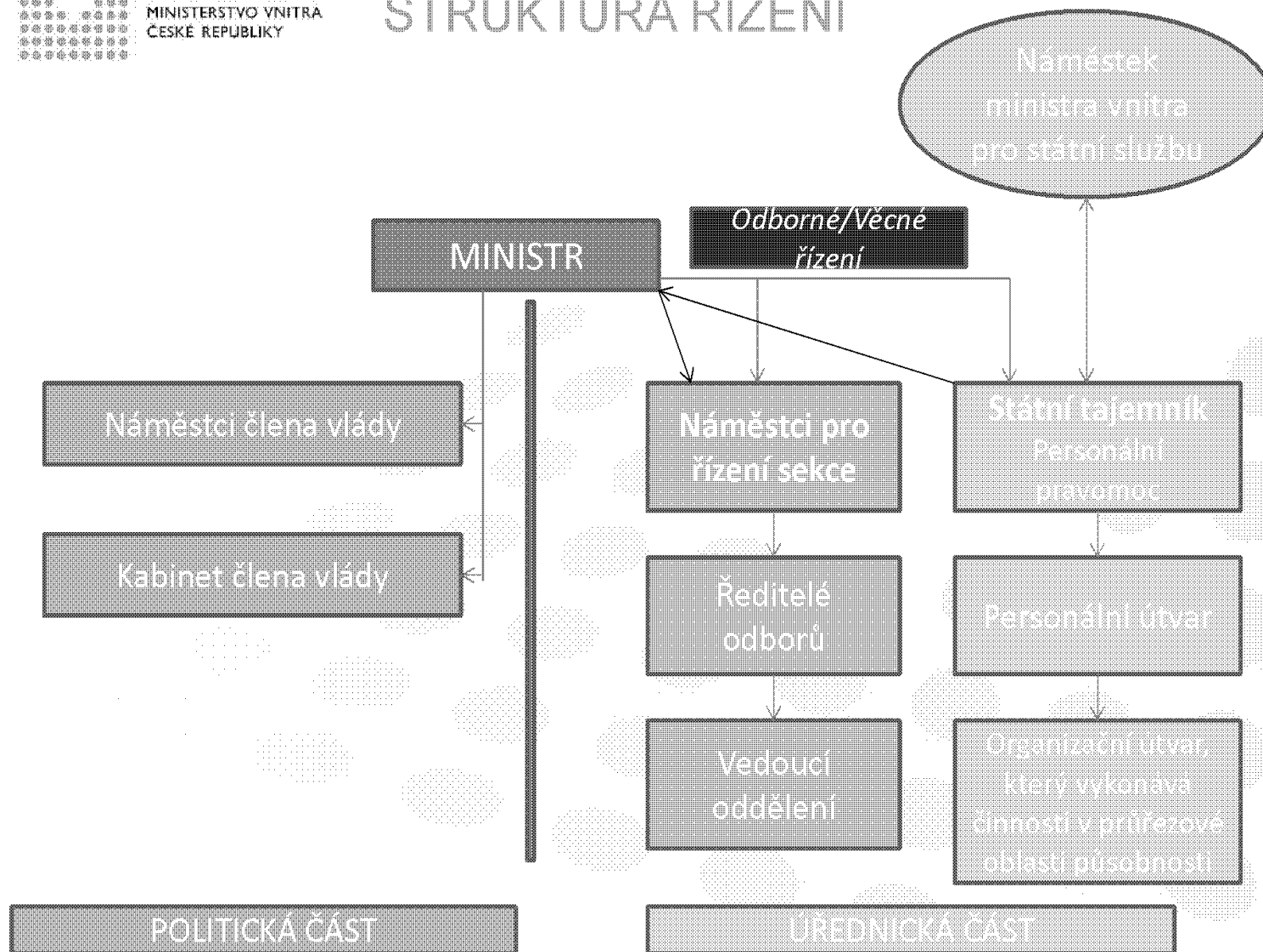
Organizace státní služby

- **NÁMĚSTEK PRO STÁTNÍ SLUŽBU** (nesprávně a lidově „SUPERÚŘEDNÍK“) (*JEDINÝ*)
 - Jmenuje vláda na návrh premiéra na základě výběrového řízení
 - Stojí v čele sekce MV pro státní službu, vydává služební předpisy, není kárně odpovědný,...
 - Zastoupen **personálním ředitelem sekce MV** pro státní službu (aktuálně - Josef Postránecký)

- **VEDOUcí SLUŽEBNÍHO ÚŘADU** (*V KAŽDÉM ÚŘADĚ*) - § 14
 - ten, kdo podle jiného zákona **stojí v čele** tohoto správního úřadu a tento **úřad řídí**, bez ohledu na to, zda je státním zaměstnancem (MINISTR, PŘEDSEDA ÚOHS, ATD.)
 - **řídí činnosti související** se zajišťováním organizačních věcí služby, správy služebních vztahů a odměňování státních zaměstnanců a vedoucího podřízeného služebního úřadu.

STRUKTURA ŘÍZENÍ

Vznik služebního poměru

- Služba se vykonává ve služebním poměru **na dobu neurčitou nebo na dobu určitou.**
- **veřejné výběrové řízení** – podává se žádost, resp. přihláška
- **Požadavky** (= fakticky předpoklady): **-18 let, - bezúhonnost, - občan EU, - svéprávnost, - zdravotní způsobilost, - požadované vzdělání.**
- vzniká na základě rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, zároveň služební orgán rozhodne o zařazení zaměstnance
- služební slib
- do služebního poměru lze přijmout pouze osobu, u které lze **předpokládat**, že bude ve službě **dodržovat** demokratické zásady ústavního pořádku České republiky a **řádně vykonávat** službu
- **+ složení úřednické zkoušky.**

Skončení služebního poměru

- smrt státního zaměstnance nebo jeho prohlášení za mrtvého,
 - uplynutí doby určité,
 - ze zákona – § 74 – např. pravomocné odsouzení pro úmyslný TČ, zbavení svéprávnosti, atd.,
 - rozhodnutím služebního orgánu – § 72,
 - na základě žádosti státního zaměstnance – § 73.
-
- rozhodnutí o skončení služebního poměru je **správním rozhodnutím**

Povinnosti státních zaměstnanců (§ 77)

- Mlčenlivost
- Nestrannost
- Dodržování právních předpisů a služební kázně
- Plnění úkolů osobně, řádně a včas
- Zdržet se jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními
- Nepřijímat dary nad 300 Kč (?!)

- A další...

Práva státních zaměstnanců (§ 79)

- vytvoření podmínek pro řádný výkon služby
- odmítnout vyřizovat služební úkoly nespádající do oborů služby
- odmítnout splnit služební úkol, který má plnit osobně představený s výjimkou zastupování)
- snížení platové třídy bez souhlasu zaměstnance jen v případech stanovených zákonem o státní službě nebo zákonem, který mění působnost služebního úřadu
- podat stížnost ve věcech výkonu služby a služebních vztahů (§ 157)
- A další ...

Omezení práv státních zaměstnanců

- nelze funkce v politické straně nebo politickém hnutí (avšak může být členem politické strany)
- záповěď členství v řídicím nebo kontrolním orgánu obchodní korporace
- jiná výdělečná činnost jen se souhlasem služebního orgánu (výjimky § 81 odst. 2)
- představený nemá právo na stávku – § 80
- zákaz konkurence – § 83.

Kárná odpovědnost - § 88 a n.

- **Kárné provinění** = zaviněné porušení služební kázně
 - **Služební kázeň** = řádné plnění povinností státního zaměstnance vyplývajících mu z právních předpisů, které se vztahují ke službě v jím vykonávaném oboru služby, ze služebních předpisů a z příkazů.
 - **Kárná opatření**
 - písemná důtka,
 - snížení platu až o 15 % na dobu až 3 kalendářních měsíců,
 - odvolání ze služebního místa představeného, nebo
 - propuštění ze služebního poměru.
- } za zvlášť závažné kárné provinění

Kárná pravomoc

- 3 členné komise – alespoň 1 magisterské vzdělání v oboru právo
- Kárné komise prvního stupně
 - u úřadu, který má alespoň 25 zaměstnanců, jinak vykonává pravomoc kárná komise prvního stupně zřízená u nadřízeného služebního úřadu
- Kárná komise druhého stupně
 - odvolání
 - zřízena u MV

Řízení ve věcech služby - § 159 a n.

- Rozhodování o přijetí do služebního poměru, zařazení na služební místo, jmenování na služební místo představeného, odměňování, změně služebního poměru, kárné odpovědnosti, a dalších věcech.
- **Subsidiarita správního řádu.**

Podmínky výkonu služby

- Z velké části vychází ze zákoníku práce
(odkazuje se na použití ZP – přímé či obdobné)
 - rovné zacházení a zákaz diskriminace
 - služební dobu a dobu odpočinku
 - služební volno
 - vzdělávání státních zaměstnanců
 - náhradu výdajů v souvislosti s výkonem služby
 - bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby
 - podmínky pro výkon služby a zabezpečení státního zaměstnance
 - podmínky pro sladění rodinného a osobního života státních zaměstnanců s výkonem služby.

Vzdělávání

- Prohlubování vzdělávání
 - vstupní vzdělávání,
 - průběžné vzdělávání,
 - vzdělávání představených a
 - jazykové vzdělávání.

- Zvýšení vzdělávání.

- 6 dní služebního volna pro tyto účely ročně.

Odměňování

- platové třídy a platové tarify (příloha nař.vl. č.304/2014 Sb.)
- zvláštní úprava:
 - pro příplatek za vedení,
 - příplatek za službu přesčas,
 - zvláštní příplatek,
 - osobní příplatek,
 - odměnu,
 - odměnu za služební pohotovost
 - v případě platu některých služebních orgánů (např. náměstek pro státní službu.

XX

Etika veřejné správy

K zamyšlení nad souvislostmi:

Jaké **chování** je:

neetické - protiprávní - trestné.

- Jsou to zcela odlišné množiny ?
- Jsou zřetelně nastaveny jejich vzájemné hranice?

Význam etiky veřejné správy pro společnost, občany, právnické osoby:

- **Etická** (*správná, řádná, zákonná*) **veřejná správa je předpokladem prosperity společnosti** (dle OSN, OECD).
- Zcela opačně pak působí **korupční jednání** (posilované tzv. ***korupčními tlaky***). **OTÁZKA: Které faktory posilují korupční chování ?**
- **Korupce** je krajní příklad neetického chování.
- Obdobně je tomu se **zneužíváním pravomoci** veřejného funkcionáře...

Morální regulace chování úředníka v moderních (právních) státech

- Ve vyspělých státech je věnována velká **pozornost regulaci chování úředníků prostřednictvím etiky**, jako **doplněk regulace právní**.
- činnost je hodnocena z hlediska etičnosti relativně pravidelně a relativně ustáleným způsobem,
- hodnocení ovlivňují rozhodování nositele této činnosti.

Základ právního rámce *úpravy povinností úředníků:*

- ***Pro státní úředníky:*** zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě (§ 77)
- ***Pro úředníky obcí a krajů (ÚSC)***
 - ***zákon č. 312/2002 Sb., o zaměstnancích územních samosprávných celků (§ 16),***
- **+ zákoník práce (§§ 301 – 303).**

Významná také:

úprava ***povinností volených zastupitelů***, a také znění jejich ***slibu*** (srov. zákon o obcích, zákon o krajích).

Související předpisy:

Podporováno dalšími zákony upravujícími činnost veřejné správy:

- zákon o finanční kontrole
- zákon o střetu zájmů
- zákon o svobodném přístupu k informacím
- zákon o ochraně osobních údajů
- zákon o Veřejném ochránci práv,....,
- ale také **sankcionováno v trestním zákoníku** - „Trestné činy úředních osob“ : § 329 – 334

+ Obecně platí pro výkon veřejné správy:

základní zásady činnosti správních orgánů ve správním řádu, zejm. § 2, 4, 7.

Pojem „profesní etika“

- **Normativní etika** pojednává o tom, “*co má být*”, “*co je správné či dobré*”.
-
- Většina profesních etik se spokojuje se **správným jednáním**, *bez ohledu na motivaci*.
- Z hlediska etiky veřejné správy není důležité, co úředníka vedlo k jednání v souladu s veřejným zájmem. Důležité je samo takovéto jednání.
- **Profesní etika** si proto neklade otázku *proč* je nějaké jednání správné, ale pouze otázku *jaké jednání* je správné.
- Profesní etiky se snaží formulovat **hodnoty, normy a principy**, které budou příslušníci dané profesní skupiny, nebo většina z nich, považovat za **vodítko, kritérium** svého chování.

Etika veřejné správy – pojem:

1. žádoucí **hodnota či stav**, a zároveň **souhrn různých opatření** usměrňujících činnost ve veřejné správě směrem k žádoucímu jednání.
2. **působení** k tomu, *aby nedocházelo k nežádoucímu chování úředníků*, **podpora** chování a jednání **žádoucího**.

Etika veřejné správy – souvislosti a základ

Mezinárodně se používá pojem **integrita úředníka** (osobnostní, morální integrita – „čestnost“, „principiálnost“, „odolnost“).

Společný kulturní základ (a tradice)

etické regulace a mravních hodnot úřednické práce:

- zejména moderní pojetí **demokracie a státu**,
- **svrchovanost moci a suverenity občanů**,
- universální platnosti a nezadatelnosti **lidských práv**.

Neboť (znovu nutno připomenout):

„Veřejná správa = služba společnosti a občanům.“

Základní principy řízení etiky ve veřejné správě = *„etická infrastruktura“* .

- *aneb co lze dělat a zlepšovat na poli etiky:*

- Etiku ve veřejné správě je třeba *organizovaným způsobem průběžně podporovat*
- Etika veřejné správy *nepředstavuje pouhý morální apel.*
- Jde o **řadu nástrojů**, které pomáhají regulovat a omezovat nežádoucí jednání (zejména *korupci jako krajní projev neetického chování*), a podporovat jednání žádoucí.
- **Nástroje, které se používají** na ovlivňování a minimalizaci různých druhů nežádoucího jednání, se nazývají

etická infrastruktura.

Etická infrastruktura (podle OECD) - tři základní oblasti:

- **1) kontrola:**

Formalizovaná institucionalizovaná (včetně systému sankcí),

ale také **neformální**, ze strany občanů, občan. sdružení, sdělovacích prostředků) – co nejkomplexnější systém,

- **2) vedení („leadership“):**

podpora etického chování ze strany politiků a vedoucích pracovníků, vydávání **etických kodexů**, **osobní příklad vedoucích**,

- **3) řízení („management“):**

prosazování a kontrola etického chování jako součást řídicí práce, osobního hodnocení, vytváření **poradenských center**, **etických komisí**, správný **výběr** pracovníků.

Postavení veřejných úředníků v Evropě a podpora etiky veřejné správy:

▪ EU, Evropská komise :

✓ „Kodex dobrého administrativního chování“

pro úředníky EK z roku 2000 (vydal evropský ombudsman),

✓ protikorupční agentura /OLAF/.

▪ Rada Evropy:

✓ Např. Doporučení Výboru ministrů RE č./2000/6, o postavení úředníků veřejné správy,

✓ skupina států proti korupci /GRECO/.

Vymezují postavení veřejných zaměstnanců v Evropě (obecné zásady pro úpravu v zemích Rady Evropy) tak, že:

- právní rámec a obecné principy pro veřejnou službu mají být stanoveny zákonem
- odpovědnost za veřejnou službu a řízení její politiky nese vláda,
- výběr úředníků se řídí zásadou rovného přístupu (stejná práva mají ostatní občané, kritériem je fair soutěž),
- vyloučení diskriminace,
- participace na organizaci a řízení úřadu,
- sociální zabezpečení,
- odměňování úměrné funkci,

Pokračování:

- právo a povinnost se soustavně vzdělávat,
- možnost zaměstnanců hájit svá práva před soudem či jinou nezávislou institucí,
- Stanovení povinností úředníka: mlčenlivost, neutralita, nestrannost, povinnost respektovat veřejnost a povinnost nést odpovědnost.....

Uvedené principy jsou východisky pro právní úpravu postavení úředníků i etické kodexy také v České republice.

Mezinárodní organizace OECD – rovněž doporučuje principy řízení etiky veřejné správy.

V ČR - Etický kodex zaměstnanců ve veřejné správě

- etický kodex úředníků veřejné správy **poprvé** přijat usnesením vlády č. 270/2001.
- Nyní platný: schválen **usnesením vlády ČR č. 331** z 9.5.2012.
- *Pro státní zaměstnance:*

Služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 13 ze dne 14. prosince 2015, kterým se stanoví **pravidla etiky státních zaměstnanců.**

Ale také:

Deset *principů dobré správy* (dle Veřejného ochránce práv) - tzv „desatero“ (z roku 2006):

- dodržování právního řádu
- neustrannost,
- včasnost,
- předvídatelnost,
- přesvědčivost,
- přiměřenost,
- součinnost,
- odpovědnost,
- otevřenost a
- vstřícnost.

Problematika střetu zájmů

(= zájmu veřejného a zájmů soukromých)

- *Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů* (slouží ochraně veřejného zájmu formou umožnění veřejné kontroly určitých informací o veřejných funkcionářích), účinný od 1. 1. 2007,
- moderační novela v r. 2008.

Reflektují i **další právní předpisy**, zejména v úpravě **podjatosti, resp. vyloučení osob**:

- - ve správním řízení a dalších procesních postupech,
- při jednání orgánů obce, kraje,
- při výběrových řízeních, veřejných zakázkách...

Otázka střetu zájmů při výkonu veřejné služby

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů:

- vymezuje pojem „veřejný funkcionář“
- stanoví povinnosti - nesmí ohrozit veřejný zájem) (viz další snímek)
- oznamovací povinnost o osobním zájmu, o podnikatelských činnostech, o nabytém majetku, darech a závazcích.
- omezení některých činností (podnikatelská, výkon funkcí v řídicích a kontrolních orgánech společností, + neslučitelnost funkcí.

Předmětem častých novelizací (srov. např. § 4a, 4b a 4c novely č. 14/2016 Sb.)

Úprava střetu zájmů (tj. ochrana veřejného zájmu):

§ 3 zákona:

- (1) Veřejný funkcionář je **povinen zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce. Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem**, který přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejného funkcionáře, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu; to neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů.
- (2) Dojde-li ke střetu řádného výkonu funkce ve veřejném zájmu se zájmem osobním, nesmí veřejný funkcionář upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je jako veřejný funkcionář povinen prosazovat a hájit.

Prameny ke studiu:

- Skulová, S. a kol. Základy správní vědy. Brno: MU, 2014, s. 121 – 142.
- Hendrych, D. Správní věda, 4. vydání, Wolters Kluwer, 2014, s. 178 – 187.
- Hendrych, D., a kol.: Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha: C.H.Beck, 2016, s. 331 – 357.
- Kopecký, M.: Správní právo, obecná část. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 125 – 145.